

Koulutustarpeen ennakointimalli

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtioneuvoston kanslialta lausuntoa koulutustarpeen ennakointimallista. Valtioneuvoston kanslia suosittelee tulevaisuusselonteon vahvempaa hyödyntämistä koulutustarpeen ennakointimallissa.

Koulutustarpeen ennakointimallin periaatteissa mainitaan, että ennakointimalli sijoittuu osaksi laajaa ennakkoinnin kokonaisuutta, jossa ennakkoinnin ytimenä on ”tulevaisuustyö, eli nimenomaisesti tulevaisuutta käsittelevä organisoitu työ, joka tuottaa tietoa ja jaettua ymmärrystä vaihtoehtoisista tulevaisuuksista”. Samaan aikaan mainitaan, että työryhmä on jättänyt tarkastelun ulkopuolelle laajan yhteiskuntapoliittisen tulevaisuustyön, jota tehdään mm. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon valmistelussa.

Tulevaisuusselontekotyöllä tuotetaan valtioneuvoston yhteinen ennakointi- ja toimintaympäristötieto. Tulevaisuusselonteon 1. osan poikkihallinnollisessa skenaariotyössä on luotu 360 asteen kokonaiskuva Suomen tulevaisuuteen vaikuttavista muutosvoimista ja käsitelty tulevaisuuden kehityskulkuihin liittyvää epävarmuutta systemaattisesti ja strukturoidusti. Tulevaisuusselonteon toimintaympäristöanalyysi ja skenaariotyö auttavat tunnistamaan esimerkiksi uusia osaamistarpeita sekä rakenteellisia muutoksia työmarkkinoilla.

Ennakointimallin edellytetään huomioivan pitkän aikavälin kehitykseen liittyvää epävarmuutta. Tulevaisuusselonteko muodostaa ministeriöiden yhteisen ja jaetun ymmärryksen toimintaympäristön kehityksestä, sen kehitykseen liittyvästä epävarmuudesta sekä tunnistettujen epävarmuustekijöiden kehityskulkuja tulevaisuuteen. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa (2025:82) on tunnistettu useita epävarmuuksia, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi osaamis- ja työvoimatarpeisiin, esimerkiksi teknologian kehityksessä, taloudessa, ympäristössä sekä yhteiskunnassa. Myös niillä on vaikutuksia osaamis- ja työvoimatarpeisiin ja ne tarjoavat mahdollisuuden tarkastella vaihtoehtoisia kehityskulkuja ja testata mallin herkkyyttä erilaisissa skenaarioissa.

Selontekotyötä voidaan hyödyntää ennakointimallissa mm. koulutustason tavoiteparametreihin, työmarkkinarakenteen oletuksiin sekä koulutuksen saavutettavuuden ja tuottavuuden oletuksiin liittyen. Skenaarioita voidaan hyödyntää mallin herkkyytestauksessa: Miten koulutustarpeet muuttuvat eri skenaarioissa? Mitkä alat tai alueet ovat erityisen herkkiä muutoksille? Missä tilanteissa nykyinen koulutustarjonta ei riitä?

Erilaisia esimerkinomaisia tapoja hyödyntää skenaariotyötä ennakointimallissa on jo jaettu opetus- ja kulttuuriministeriön ennakointityöryhmän jäsenelle.

Yhteiskuntapolitiikan suunnitteluyksikön päällikkö

Jouni Varanka

Johtava asiantuntija

Jaana Tapanainen-Thiess

VN/26814/2024-VNK-100

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: